

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

ГРАФІКА

Програма
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I-II рівнів акредитації

Спеціальність “Образотворче
та декоративно-прикладне мистецтво”
Спеціалізація “Декоративно-прикладне мистецтво”

Київ – 2006

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

ГРАФІКА

Програма
для вищих навчальних закладів
культури і мистецтв I–II рівнів акредитації

Спеціальність
“Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво”

Спеціалізація
“Декоративно-прикладне мистецтво”

Київ 2006

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України

ГРАФІКА

Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I–II рівнів акредитації. – Київ: “Фірма “ІНКОС”, 2006 – 12 ст.

Укладач	О. І. Гнилицька – викладач ОКЗ “Лозівське училище культури і мистецтв”
Рецензенти:	В. І. Тимошевський – доцент, зав. сектором УДПМ і графіки художньо-графічного факультету Харківського державного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди Г. М. Лісничий – викладач Харківського художнього училища
Відповідальний за випуск	Т. Ф. Стронько
Редактор	Л. М. Трачук

© Гнилицька О.І., 2006
© Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв, 2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Гравіювання (від франц. *Graver* – вирізувати, вишкрябувати) – своєрідний вид образотворчого мистецтва.

Гравюрою прийнято називати як дошку, на якій вирізане зображення, так і відбиток з неї. Відбиток називають ще естампом. Під словом “дошка” у гравіювальному мистецтві розуміють не тільки дерево, але і будь-який матеріал, на якому вирізана гравюра. Спочатку гравюри різали тільки на дерев’яних дошках звичайного, поздовжнього розпилу, потім стали використовувати все нові і нові матеріали, а слово “дошка” залишилося.

Гравюра виникла в Китаї приблизно в VI столітті. У Західній Європі вона з’явилася в XIII–XIX століттях і досягла розквіту в XVI столітті.

XIX і перша половина XX століття принесли граверам багато нових матеріалів для дощок: целулоїд, плексиглас, лінолеум, картон.

У XV–XVI століттях у Західній Європі з’являються гравюри на металі.

Гравіювання – захоплюючий і цілком доступний вид образотворчого мистецтва. Тому введення предмета “графіка” у навчальний процес є важливим аспектом естетичного виховання підрастаючого покоління, починаючи зі шкільного віку.

Програма предмета “Графіка” включає теоретичну і практичну роботу в навчальній майстерні.

У теоретичній частині передбачені лекції по роз’ясненню видів друку, особливостей підготовчого малюнка для різних графічних технік.

Практичну роботу з предмета “Графіка” студенти проводять у навчальній майстерні, де застосовують методи і прийоми та технології виконання гравюр у різних техніках (вирізна гравюра, гравюра на органічному склі, гравюра на картоні, монотипія тощо).

Виконання практичних завдань допоможе студентам краще засвоїти теоретичний матеріал, придбати визначені знання, уміння та навички в області авторського друку. Практичне оволодіння методами, технікою і технологією виготовлення гравюр є підведенням підсумків з предмета “Графіка”.

Методичні вказівки з предмета “графіка”

Предмет “Графіка” є спеціалізованим предметом, який дає загальні відомості про різні техніки друку, кожна з яких відкриває перед художником ті чи інші можливості. Гравюра має свої особливі художні засоби, розвиває в студента не тільки володіння малюнком, а й тонке відчуття властивостей графічних матеріалів.

Мета курсу – дати уявлення з історії виникнення гравюри, дати знання про різні види і техніки гравіювання, сформувані і розвинути вміння і навички в галузі графічних технік, а також в області їх застосування у подальшій практичній діяльності.

Дисципліна “Графіка” містить особливий курс лекційних і практичних занять, спрямований на адаптацію мислення студента до виконання гравюр. У гравюрі художник позбавлений більшості мальовничих засобів у передачі об’ємів, фактури, простору, повітря і світла. Тут особливо зростає роль малюнка – він досягає граничного лаконізму, як би загострюється, виражаючи найістотніше і звільняючись від усього другорядного.

Ядро курсу “Графіка” – цикл практичних завдань. Його головна мета – прищепити практичні навички в підготовці і виконанні гравюр у різних техніках, що допоможе студентам у їх майбутній професійній діяльності: розвитку творчих здібностей підростаючого покоління; а це, у свою чергу, – одна з найголовніших задач виховання і художньої освіти.

Художник-педагог зобов’язаний бути готовим до втілення прогресивних методів навчання і виховання, що активізують розумову діяльність школярів, формують творчі здібності учнів.

РОЗПОДІЛ ГОДИН З ПРЕДМЕТА “ГРАФІКА” ПО СЕМЕСТРАХ

3 курс

Курс	Семестр	Всього	Самостійні	Індивідуальні	Форма контролю
III	V	32	16	–	
	VI	40	18	2	Диф. залік
Всього – 108		74	34	2	

Зміст предмета “графіка”

Спеціальність 5.020208 “Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво”.

3 курс

Загальний обсяг – 108
Практичні заняття – 72
Індивідуальні – 2
Самостійні – 34

V семестр

Практичні – 32
Самостійні – 16

Тема 1. Сучасне мистецтво графіки, його основні різновиди. Короткі відомості про види художнього друку.

2 години

Тема 2. Вирізна паперова гравюра. Гравюри одно- та багатокольорові.

8 годин

Тема 3. Книжковий знак.

8 годин

Тема 4. Вивчення графічних технік плоского друкування: акватуш, водяний друк, монотипія, діатипія.

2 години

Тема 5. Гравюра на органічному склі.

12 годин

Тема 6. Самостійна робота: Виконання святкової листівки в техніці плоского друку.

16 годин

3 курс VI семестр

Практичні заняття – 40
Самостійні – 18
Індивідуальні – 2

Тема 7. Мистецтво графіки. Графіка – окремий вид мистецтва. Загальні поняття станкової, книжкової, прикладної графіки та плаката.

2 години

Тема 8. Плакат.

16 годин

Тема 9. Прикладна графіка.

8 годин

Тема 10. Станкова графіка.

14 годин

Тема 11. Самостійна робота: Книжкова графіка.

18 годин

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН З ПРЕДМЕТА “ГРАФІКА”

3 курс V семестр

Тема 1. Сучасне мистецтво графіки, його основні різновиди. Короткі відомості про види художнього друку. Роз’яснення понять “естамп”, “гравюра”, “графічна техніка”. Роль підготовчого малюнка у гравюрі. Перенесення малюнка на “дошку”. (2 години)

Тема 2. **Вирізна паперова гравюра.** Гравюри одно- та багатокольорові.

Практичне завдання: натюрморт у техніці вирізної паперової гравюри. (8 годин)

Тема 3. **Книжковий знак.** Історія виникнення. Особливості композиційного вирішення. Поняття про тематику та сюжетність.

Практичне завдання: есклібрис у техніці гравюри на гіпсі. (8 годин)

Тема 4. **Вивчення графічних технік плоского друкування:** аква-туш, водяний друк, монотипія, діатипія. Виконання роботи в одній із запропонованих технік. (2 години)

Тема 5. **Гравюра на органічному склі.**

Практичне завдання: виконання гравюри на органічному склі на вільну тему. (12 год.)

Тема 6. **Самостійна робота:** виконати листівку до Нового року та Різдва, використовуючи техніки плоского друку. (16 год.)

3 курс VI семестр.

Тема 7. **Мистецтво графіки.** Графіка—окремий вид мистецтва. Загальні поняття станкової, книжкової, прикладної графіки та плаката. Особливості кожного виду. (2 години).

Тема 8. **Плакат.** Історія виникнення плаката. Види плаката. Лако-нізм у композиції. Шрифт. Яскравість кольорового вирішення.

Практичне завдання: реклама дитячої іграшки або афіша виставки дитячого малюнка. (16 годин)

Тема 9. **Прикладна графіка.** Фірмовий стиль. Товарний знак. Логотип.

Практичне завдання: розробка логотипа на задану тему. (8 годин).

Тема 10. **Станкова графіка.** Офорт. Історія виникнення. Манери офорта. Нові види гравюри.

Практичне завдання: Виконання гравюри на картоні на тему “Пейзаж”. Відбиток високого друку Відбиток глибокого друку. (14 годин).

Тема 11. **Самостійна робота:** Книжкова графіка. Історія виникнення. Структура книги. Види ілюстрації. Буквиця.

Практичне завдання: Виконати ілюстрацію до літературного твору в одній із графічних технік. (18 годин).

Диференційний залік

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ З ПРЕДМЕТА “ГРАФІКА”

1. Графіка як вид образотворчого мистецтва.
2. Що таке гравюра?
3. Види гравюри.
4. Що таке естамп?
5. Графічні техніки плоского друку.
6. Види друку.
7. Офорт і його особливості.
8. Манери офорта.
9. Гравюра на органічному склі та її особливості.
10. Вирізна паперова гравюра та її особливості.
11. Гравюра на картоні та її особливості.
12. Літографія.
13. Ксилографія.
14. Ліногравюра.
15. Нові матеріали в гравюрі.
16. Друкування гравюри (глибокий і високий друк).
17. Плакат і його види.
18. Характерні особливості плаката.
19. Структура книги.

20. Ілюстрація і її види.
21. Екслібрис і його специфіка.
22. Логотип.
23. Товарний знак.
24. Фірмовий стиль.
25. Станкова графіка та її особливості.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ З ПРЕДМЕТА ГРАФІКА

1. Початковий рівень (два бали)	Студент нездатен розрізняти графічні техніки, демонструє примітивний рівень роботи над гравюрою, має нерегулярний характер самостійної роботи.
2. Середній рівень (три бали)	Володіє теоретичним матеріалом з предмета, відрізняє графічні техніки. Регулярно працює над завданнями, але не має творчого підходу до них
3. Достатній рівень (чотири бали)	Студент володіє теоретичними знаннями з предмета, відрізняє види та манери гравюри, виконує вимоги до кожного завдання на достатньому композиційному, технічному та технологічному рівні, працює самостійно.
4. Високий рівень (п'ять балів)	Студент володіє глибокими знаннями з предмета, цікавиться гравюрою. Творчо підходить до кожного завдання, володіє техніками і технологіями гравюри, працює самостійно. Роботи студента можуть бути використані в методичних цілях і на виставках.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Білецький П. О. Мова образотворчих мистецтв. – К.: Радянська школа, 1973. – 180 с.
2. Бучинський С. Л. Основи грамоти з образотворчого мистецтва. К. Радянська школа, 1981. – 117 с.
3. Волкотруб І. Т. Основи художественного конструирования. – М.: Высшая школа, 1989. – 374 с.
4. В'юнник А. Українська графіка ХІ – початку ХХ ст. – К., 1994. – 326 ст.
5. Герштейн Ю. И. Новые виды гравюры. – М., Искусство, 1959. – 72 с.
6. Гончаров А. Д. Об искусстве графики. – М., Молодая гвардия. 1960. – 344 с.
7. Исаев Д. А. Советы художнику оформителю. – М.: Плакат, 1989. – 420 с.
8. Орехов Н. М. Промислова графіка. – К.: Радянська школа, 1988. – 156 с.
9. Рудер Э. Типографика. Руководство по оформлению. – М.: Книга, 1982. – 73 с.
10. Стаханов И. М. Методические рекомендации по освоению технических приёмов в офорте. – Харьков, 1990. – 30 с.
11. Тимошевський В. І. Естамп. – Харків, 1995. – 93 с.
12. Тимошевський В. І. Методичні вказівки до курсу “Основи прикладної графіки. Книжковий знак. – Харків, 1998. – 24 с.
13. Тимошевський В. І. Методичні вказівки до курсу “Основи прикладної графіки. Фірмовий стиль. – Харків, 1999. – 25 с.
14. Трегуб І. С. Основи прикладної графіки. – Львів: Світ, 1992. – 115 с.
15. Щипанов А. С. Юным любителям кисти и резца. – М.: Просвещение, 1981. – 416 с.
16. Школа изобразительного искусства. Вып. 8. – М., 1963.

Навчальне видання

ГРАФІКА

Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації

Укладач О. І. Гнилицька

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 0,68. Наклад 100 прим.

Видавництво “Фірма “ІНКОС”
14116, м. Київ, вул. Маршала Рибалка, 10/8;
Тел./факс: (044) 206–47–29, 206–47–21
E-mail: inkos@carrier.kiev.ua,
inkos@ln.kiev.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів
видавничої продукції № 2006 від 04.11.2004 р.